

BIJLAGE. Glasplaten met een fascinerend verhaal

1. Negen borelingen met zusters en moeders in het moederhuis van Roesbrugge (1916-1919), Yper Museum, Collectie Glasnegatieven Dehaeck

Tijdens de Eerste Wereldoorlog, in november 1915, richtte het Ministerie van Binnenlandse zaken in Roesbrugge een kraamafdeling op voor vluchtelingen. Roesbrugge is een dorp bij Poperinge en lag achter het front. Daar werd dus niet gevochten en het was er veilig om hoogzwangere vrouwen te helpen. Dokter Jules Gheysen (1862-1935) liet houten barakken plaatsen in de tuin van de lokale gemeenteschool. Tussen 1916 en 1919 werden er 544 kinderen geboren. Op de foto zie je negen mama's op de vlucht die in dit tijdelijke oorlogsziekenhuis bevallen zijn van gezonde baby's. De vroedvrouwen hebben de kindjes voor de fotograaf 'in hun nakie' netjes op een rij gelegd. Alsof ze in de toonbank van een winkel liggen. Het kabaal kan je er zo bij voorstellen...

De glasnegatieffoto is gemaakt door amateurfotograaf Hector Dehaeck. Die was actief in de eerste helft van de vorige eeuw. Hij fotografeerde onder meer evenementen, ongevallen, huwelijken, het leven op het platteland, maar ook een reeks unieke beelden van Roesbrugge (net achter het front) tijdens de Eerste Wereldoorlog. Dehaeck is namelijk geboren in Roesbrugge in 1886. Pas na de Eerste Wereldoorlog verhuisde hij naar Ieper. Van beroep was hij bakker (hij was ook een beroemde patissier die heel lekkere koekjes bakte), maar zijn grote passie was foto's nemen. Hij was een soort van persfotograaf avant la lettre. De familie Dehaeck schonk zijn archief (glasplaten én negatieven) aan het Stadsarchief van Ieper in 2012.

2. Meneer Daflon, Rik Selleslags (ca. 1952), FOMU

In 2015 krijgt het FOMU het archief van de bekende Antwerpse fotograaf Herman Selleslags (1938), die ondermeer jarenlang foto's maakte voor Humo, en van zijn vader Rik Selleslags (1911-1982). Tijdens het GIVE-glasplatenproject digitaliseert het FOMU ongeveer 15.000 glasplaten van Rik en Herman Selleslags.

Op twaalfjarige leeftijd werkt Herman al bij het fotoagentschap van zijn vader. Hij helpt met klusjes en sleurt met statieven en glasplaten. Om geld te verdienen, legt Rik zich toe op productfotografie. Het motto van Rik "we specialiseren ons niet, we doen alles" is merkbaar in de diversiteit van de glasplaten en negatieven: van brochurefoto's voor de Grand Bazaar en het elektriciteitsbedrijf EBES tot auto's, meubels, gebruiksvoorwerpen en onderdelen van huishoudtoestellen.

3. Twee vrouwen op het strand van Oostende (1920-1930), FOMU

Op deze glasplaat zie je twee vrouwen die gefotografeerd worden op het strand van Oostende, met op de achtergrond het Casino Kursaal. Vanaf het einde van de negentiende eeuw was er een trend om foto's van jezelf te laten maken aan de kust. In die tijd waren er dan ook in badplaatsen professionele fotografen aanwezig om portretten te maken van toeristen. De vrouwen op deze foto dragen modieuze zwemkleding uit de jaren 1920 met korte broekspijpen, blote schouders en een lager uitgesneden hals.

De glasplaat komt uit het archief van Le Lynx. Dit is een fotoagentschap gesticht in 1938 door fotograaf Joseph Quatannens (1902-1974). Zijn negatievenarchief bestaat uit ruim 12.000 negatieven op glas en film. Het FOMU bewaart het archief sinds 1997.

4. Duinkerken in puin na oorlogsbombardementen (1940), Liberas

Een van de opmerkelijkste gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog vond plaats op de stranden van Duinkerken. Tussen 26 mei en 4 juni 1940 werden daar ruim 338.000 geallieerde strijdkrachten (Engelsen, Fransen, Canadezen en Belgen) onder de neus van de Duitsers geëvacueerd.

Liberas bewaart een reeks foto's van iemand in het Duitse leger tijdens de opmars door België en Noord-Frankrijk, in de weken voorafgaand aan en kort na de evacuatie van Duinkerken. De foto's zijn afkomstig uit een schenking van voormalig politiek journalist Piet Van Brabant. Op de amateurbeelden zie je mensen op vlucht, steden die in puin liggen, bruggen die opgeblazen werden... Deze foto toont hoe na weken van bombardementen Duinkerken is omgevormd tot een spookstad.

Meer informatie: <https://www.liberas.eu/het-mirakel-van-duinkerken-80-jaar-geleden/>.

5. Het team van het Museum Plantin-Moretus (voor 1904)

De twee zittende mannen zijn bestuurder Emmanuel Rosseels (links) en conservator Max Rooses (rechts, met baard en hoed). Achter hen staat assistent Gustave Gilbert. De mannen in zestiende-eeuwse klederdracht zijn de toenmalige suppoosten van het Museum Plantin-Moretus. De foto is ongedateerd maar alleszins gemaakt voor het overlijden van Rosseels in 1904.

Max Rooses was een belangrijke historische figuur in veel disciplines. Hij was de eerste conservator van Museum Plantin-Moretus in Antwerpen. Rooses schreef ook de eerste wetenschappelijke oevrecatalogus over Rubens, en daarnaast was hij een belangrijke literatuurcriticus en een voorvechter van de Vlaamse Beweging. Hij zetelde in talrijke commissies en verenigingen en drukte op die manier zijn stempel op de culturele en politieke ontwikkelingen van zijn tijd. Zijn papieren nalatenschap is vandaag verspreid over verschillende instellingen in Antwerpen: het Museum Plantin-Moretus, het Rubenianum, het Letterenhuis en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen. Dit verspreide archief werd in 2020 volledig in kaart gebracht (zie <https://museumplantinmoretus.be/nl/pagina/max-rooses-reconstructie-van-een-verspreid-archief>).

6. Mannelijke studenten Lichamelijke Opvoeding in de turnzaal van het HILO, Gent (ca. 1925), UGent Boekentoren

Op deze glasplaat zie je een groep mannelijke studenten Lichamelijke Opvoeding in de turnzaal van het HILO in het voormalige jezuïetencollege in de Volderstraat in Gent. Dit beeld dateert van rond 1925.

7. Man bij zijn hondenmelkkar (voor 1900), UGent Boekentoren, Collectie Clemens Trefois

Deze glasplaat is afkomstig uit de collectie van volkskundige Clemens Trefois (vakgroep Vergelijkende Cultuurwetenschappen) met beelden van 20e-eeuwse Vlaamse folklore. Hier zie je een man bij zijn hondenmelkkar, vermoedelijk in Gent. De foto werd genomen voor 1900.

8. Vrouw poseert halfnaakt voor een muurschildering (ca. 1900), Amsab-ISG

Deze foto is onderdeel van een merkwaardige reeks van een twintigtal glasplaten, genomen in een schildersatelier rond 1900 (of toch voor 1914). De vrouwen, mannen en kinderen poseren halfnaakt voor een schilderij of muurschildering. Achter de geportretteerde figuranten hangen levensgrote schetsen. Ze worden ook allemaal goed ondersteund om dezelfde positie te kunnen blijven aanhouden. We weten niet welk schilderij er hier werd gemaakt.... wat natuurlijk behoorlijk intrigerend is.

Deze 20 glasplaten komen uit de collectie van de familie Lateur, een collectie met duizenden platen van vooral het dagelijks leven (strandleven, nieuwe auto's, boerenleven, familie en kinderen, enz.) vanaf 1890 tot 1940. De beelden werden voornamelijk verzameld op rommelmarkten.

Rita Calcoen, medewerker Beeld & Geluid bij Amsab-ISG

Katelijne Vanbeselaere, deskundige publiekswerking archief bij Yper Museum